

KOBİ'LER AKP'NİN ÜVEY EVLADI

KOBİ'lerde vahim tablo: 7,14 milyar TL'lik icra borcu

- Ekonomideki kötü gidiş, daralan piyasa ve rekabet eşitsizliği gibi faktörlerin etkisiyle kredi borcunu ödeyemeyen, yasal takibe düşen KOBİ sayısındaki artış son dönemde yeniden hızlandı.
- Bankalara olan kredi borcunu ödeyemediği için icra takibine düşen KOBİ sayısı 2008-2009 krizinde hızla artarak 200 bini aşmış, 2011'de 167 bin 386'ya gerilemiş, 2012 sonunda da 168 bin 731 olmuştu. Takipteki KOBİ sayısı, bu yılın ilk dört ayında net 21 bin 471 artarak Nisan sonu itibariyle 190 bin 202'ye yükseldi.
- İcra takibindeki KOBİ sayısı 2006 sonundan bu yana yüzde 122 arttı. KOBİ'lerin takipteki kredi borcu ise aynı dönemde yüzde 231 büyüyerek 7 milyar 140 milyon lira ile tarihindeki en yüksek düzeye ulaştı.
- TOBB, KOSGEB ve TESK öncülüğünde kurulan ve 1994'ten bu yana KOBİ'lerin kredi kullanımlarına kefalet vererek finansman imkanı sağlayan Kredi Garanti Fonu (KGF), bu yıl Mart sonuna kadar toplam 5.8 milyar lira tutarında 22 bin 116 başvuru alırken, bunların sadece 12 bin 907'sini uygun gördü. Bu dönemde KGF kaynaklarından verilen toplam kefalet tutarı da 2.9 milyarda kaldı. Yani yaklaşık 20 yılda KGF tarafından KOBİ'lere verilen toplam kefalet desteği bu kadar oldu.
- Esnaf ve sanatkârların da ağırlıklı olarak içinde yer aldığı KOBİ'ler, toplam girişimlerin yüzde 99'unu oluşturuyor, katma değer yüzde 54'ünü yaratıyor, istihdamın yüzde 76'sını, yatırımların yüzde 50'sini, üretimin yüzde 56'sını ve ihracatın yaklaşık yüzde 60'ını gerçekleştiriyor. Ekonomideki bu ağırlıklarına rağmen sayıları 3.5 milyona ulaşan KOBİ'ler banka kredilerinden sadece yüzde 25 pay alıyor.
- Özellikle sanayi sektörünü büyük çapta etkileyen 2008-2009 küresel krizinde önemleri bir kez daha anlaşılrsa da KOBİ'ler AKP iktidarında ihmal edilmeye, "üvey evlat" muamelesi görmeye devam ediyor. KOBİ'ler finansal imkânlar ve teşviklerden yararlanamıyor.
- AKP'nin yanlış ekonomi politikaları sonucu KOBİ'ler hem ucuz ve sosyal güvenlikten yoksun istihdam depoları, hem de büyük işletmelere katma değer aktaran firmalar konumuna itildi; sanayileşmede tekelleşme ve yoğunlaşmanın hızlanmasına hizmet etmiş oldu.
- Küreselleşme sürecinde AKP politikaları ülke KOBİ'lerini, üretken yapıdan taşeron görevi üstlenen fason yapıya dönüştürüyor.
- KOBİ'ler ciddi boyutta öz kaynak, kredi, tedarik, nitelikli işgücü, pazarlama ve vergi sorunları ile boğuşuyor.

200 BİN KOBİ İCRA TAKİBİNDE...

Ekonomideki kötü gidiş, daralan piyasa ve rekabet eşitsizliği gibi nedenlerle vadesinde ödeyemediği banka kredileri dolayısıyla icra takibine düşen küçük ve orta boy işletme (KOBİ) sayısındaki artış yeniden hızlandı. BDDK verilerine göre, bankalara olan kredi borcu takibe düşen KOBİ sayısı, bu yılın ilk dört ayında net 21 bin 471 artarak Nisan sonu itibariyle 190 bin 202'ye yükseldi. Kredi borcu yüzünden takibe düşen KOBİ'lerin 156 bin 39'unu mikro, 28 bin 224'ünü küçük, 5 bin 939'unu ise orta ölçekliler oluşturuyor.

Takipteki KOBİ kredileri de ocak-nisan döneminde yüzde 11.7 oranında net 749 milyon lira büyüyerek 7 milyar 140 milyon lirayla tarihindeki en yüksek düzeye ulaştı. Nisan sonu itibariyle mikro işletmelerin takibe düşmüş 2 milyar 813.2 milyon, küçük işletmelerin 2 milyar 68.5 milyon, orta işletmelerin de 2 milyar 258.2 milyon TL borcu bulunuyor.

Bankalardan kullandığı kredi borcunu vadesinde geri ödeyemediği için takibe düşen KOBİ'lerin sayısı son bir yılda ise yüzde 21.8 oranında net 34 bin 28 arttı. Takipteki KOBİ kredilerinin miktarında da son bir yılda yüzde 29.4 oranında 1 milyar 622 milyon liralık artış yaşandı.

Nisan sonu itibariyle KOBİ başına takipteki ortalama borç miktarı 37.5 bin lira olurken, bu miktarın mikro işletmelerde 18 bin, küçük işletmelerde 73.3 bin, orta ölçeklilerde ise 380.2 bin lira olduğu belirlendi.

Kredi borcunu ödeyemediği için takibe düşen KOBİ sayısı ve kredi miktarı

	Nisan 2012	Aralık 2012	Nisan 2013	Değ. (4 ay; %)	Değ. (Yıllık:%)
TAKİPTEKİ KREDİ (Milyon TL)	5.517,8	6.390,7	7.140,0	11,7	29,4
Mikro İşletme (Adet)	2.363,5	2.367,8	2.813,2	18,8	19,0
Küçük İşletme (Adet)	1.424,1	1.877,9	2.068,5	10,2	45,3
Orta Büyüklükteki İşletme (Adet)	1.730,2	2.145,0	2.258,2	5,3	30,5
TAKİPTEKİ KOBİ SAYISI (Adet)	156.174	168.731	190.202	12,7	21,8
Mikro İşletme (Adet)	127.349	136.883	156.039	14	22,5
Küçük İşletme (Adet)	22.955	26.317	28.224	7,2	23,0
Orta Büyüklükteki İşletme (Adet)	5.870	5.531	5.939	7,4	1,2

Kaynak: BDDK

Küresel krizdeki sayıya yaklaştı

KOBİ kredilerine ilişkin BDDK istatistikleri 2006 sonundan bu yana olan dönemi kapsıyor. Buna göre 2006 sonunda 85 bin 523 olan takipteki KOBİ sayısı, 2007'de 81 bin 970'e gerilerken, küresel kriz döneminde hızla artarak 200 bini aştı. 2008 yılında 118 bin 196 olan takipteki KOBİ sayısı, 2009'da 203 bin 553'e kadar çıktı. 2011'de 167 bin 386'ya gerileyen, 2012 sonunda da 168 bin 731 olan takipteki KOBİ sayısı, bu yıl yeniden artışa geçerek Nisan sonu itibariyle 190 bin 202'ye yükseldi.

2006 sonundan bu yana İcra takibindeki KOBİ sayısı yüzde 122, KOBİ'lerin takipteki kredi borcu ise yüzde 231 büyüdü.

Takipteki KOBİ sayısı ve kredi miktarı

	Takipteki KOBİ Sayısı	Takipteki borç (Milyon TL)
2006	85.523	2.160
2007	81.970	2.873
2008	118.196	4.260
2009	203.553	6.892
2010	200.213	5.892
2011	167.386	5.213
2012	168.731	6.391
2013 Nisan	190.202	7.140

Banka kredilerinden düşük pay

Öte yandan KOBİ kredilerinin toplam hacmi yılın ilk dört ayında yüzde 10, son bir yılda ise yüzde 29.1 artarak nisan sonu itibariyle 215 milyar 784 milyon lira oldu. Bu borcun 60 milyar 512.6 milyonu mikro, 67 milyar 533.6 milyonu küçük, 87 milyar 737.8 milyonu orta ölçekli işletmelere ait bulunuyor. Ekonomiye olan önemli katkılarına karşılık, KOBİ'lerin bankacılık sektörünün toplam kredi hacminde aldığı pay yüzde 25 dolayında kalıyor.

Toplam KOBİ kredilerinde Mart sonunda yüzde 3.1 olan takibe düşme oranı Nisan sonu itibariyle yüzde 3.2'ye yükseldi. En yüksek takibe düşme oranının kredi hacmi en düşük ancak sayıca en kalabalık grubu oluşturan mikro işletmelerde olduğu belirlendi. Nisan sonu itibariyle takibe düşmüş kredi oranı mikro işletmelerde yüzde 4.4, küçük işletmelerde yüzde 3, orta ölçeklilerde yüzde 2.5 oldu.

KOBİ'LERE KGF DESTEĞİ YETERSİZ...

TOBB, KOSGEB ve TESK öncülüğünde kurulan ve 1994'ten bu KOBİ'lerin banka kredisi kullandımlarına kefalet vererek finansman imkanı sağlayan KGF, bu yılın Mart ayı sonuna kadar toplam 5 milyar 831.6 milyon lira tutarında 22 bin 116 başvuru aldı. Bunlardan 12 bin 907'sini uygun gören KGF'nin öz kaynaklarından verdiği toplam kefalet tutarı 2 milyar 924.7 milyon lirada kaldı. Yani yaklaşık 20 yılda KGF tarafından KOBİ'lere verilen kefalet desteği 3 milyar lirayı bulmadı.

Bu arada 2010'da başlayan Hazine desteği uygulaması kapsamında bu yılın Mart sonuna kadar olan dönemde 5 bin 72 KOBİ'ye de 1.5 milyar liralık bir kefalet desteği verildi.

KOBİ'lere KGF kefaleti

	GELEN TALEP		VERİLEN KEFALET	
	KOBİ sayısı	Tutar (Milyon TL)	KOBİ sayısı	Tutar (Milyon TL)
1994-2006	4.165	361,0	2.529	185,6
2007	595	114,3	305	53,0
2008	1.897	557,9	1.138	284,6
2009	4.110	942,2	2.605	565,4
2010	3.726	1.194,1	2.382	663,0
2011	3.279	1.251,1	1.834	601,4
2012	3.413	1.172,4	1.694	499,2
2013 Mart	928	302,7	422	107,6
TOPLAM	22.116	5.831,6	12.907	2.929,7

KOBİ'LER EKONOMİNİN BELKEMİĞİ...

KOBİ tanımına ilişkin yönetmelikte geçen yıl Kasım ayında yapılan değişiklikle bu işletmeler yeniden tanımlandı. Buna göre 1-249 arasında çalışanı olan ve yıllık net satış hâsılatı veya mali bilanço büyüklüğü 40 milyon lirayı aşmayan işletmeler KOBİ tanımına giriyor. 10'dan az kişi çalıştıran; yıllık net satış hâsılatı veya mali bilançosu 1 milyon TL'yi aşmayan işletmeler "mikro", 50'den az kişi çalıştırıp net satış hâsılatı-mali bilançosu 8 milyonu aşmayanlar "küçük", 250 kişiden az çalışanı olan ve satış hâsılatı-mali bilançosu 40 milyon TL'yi aşmayanlar "orta" büyüklükte işletme sayılıyor.

Esnaf ve sanatkârların da ağırlıklı olarak içinde yer aldığı KOBİ'ler, çalışan sayısı bakımından toplam girişimlerin yüzde 99'unu oluşturuyor, katma değerinin yüzde 54'ünü yaratıyor, istihdamın yüzde 76'sını, yatırımların yüzde 50'sini ve üretimin yüzde 56'sını, ihracatın yüzde 60'ını gerçekleştiriyor. Ekonomideki bu ağırlıklarına karşılık KOBİ'ler banka

kredilerinden sadece yüzde 25 pay alıyor. Sayıları 3.5 milyonu bulan KOBİ'ler içinde kredi müşterisi olanların sayısı 2.5 milyon dolayında bulunuyor.

KOBİ'lerin Güçlü Yönleri

- ✓ Daha az yatırımla daha çok üretim ve ürün çeşitliliği sağlayıp, düşük yatırım maliyetiyle istihdam yaratıyorlar.
- ✓ Emek yoğun teknolojilerle çalışarak ve genelde düşük vasıflı eleman istihdamıyla işsizliğin aşağı çekilmesine katkı sağlıyorlar.
- ✓ Esnek yapıları sayesinde ekonomik kriz ve dalgalanmalardan daha az etkileniyorlar.
- ✓ Talep değişiklikleri ve çeşitliliklerine daha kolay uyum gösterebiliyorlar.
- ✓ Teknolojik yenilikleri almaya esnek yapıları nedeniyle daha yatkınlar.
- ✓ Bölgeler arası dengeli kalkınmada önemli bir rol oynuyorlar.
- ✓ Gelir dağılımındaki dengesizlikleri azaltıyorlar.
- ✓ Bireysel tasarrufları teşvik ediyorlar.
- ✓ Büyük sanayi işletmelerinin destekleyicisi ve tamamlayıcısı konumundalar.
- ✓ Ekonominin ve toplumsal yapının denge ve istikrar unsuru konumundalar.

KOBİ'lerin Zayıf Yönleri

- ✓ Küçük ölçekli ve dağınık olmalarından dolayı verimlilikleri düşük kalıyor.
- ✓ Pazar ve sektör bilgileri yetersiz: KOBİ'ler genel olarak yaptıkları ürünün iç pazardaki talebini, rakiplerini, bunların pazar payını, talebin yıllara göre trendini bilmeden imalat yapıyorlar.
- ✓ Teknik bilgileri yetersiz, teknoloji düzeyleri genellikle düşük...
- ✓ Pazarlama ve tanıtım konusunda alt yapı ve bilgi eksiklikleri var...
- ✓ Standartlara uygun üretim yapmadıkları için ihracat potansiyelleri düşük...
- ✓ Sektörel Dış Ticaret şirketleri (SDTŞ) bünyesindeki KOBİ yapılanmalarında sorunlar var, bu konudaki mevzuat engelleyici...
- ✓ Rekabet güçleri düşük...
- ✓ Öz kaynakları yetersiz, mali dalgalanmalara bağlı olarak zaman içinde erozyona uğramış...

Üretken yapıdan taşeronluğa...

Küresel rekabetin olağanüstü boyuta eriştiği günümüzde KOBİ'lerin ülke ekonomisi açısından önemi giderek daha da büyüyor. KOBİ'ler, kalkınma ve refahın geniş kesimlere yaygınlaştırılması açısından önemli bir işlev görüyorlar.

Özellikle sanayi sektörünü büyük çapta etkileyen 2008-2009 küresel krizinde KOBİ'lerin bu bağlamda önemi bir kez daha anlaşıldı.

Ancak AKP'nin uyguladığı yanlış ekonomi politikaları sonucu KOBİ'ler hem ucuz ve sosyal güvenlikten yoksun istihdam depoları, hem de büyük işletmelere katma değer transferi yapan firmalar konumuna itildi; sanayileşmede tekelleşme ve yoğunlaşmanın hızlanmasına hizmet etmiş oldu.

KOBİ'ler istihdam sağladığı oranda kredi ve teşviklerden yararlanamıyor, katma değerden yeterli payı alamıyor. Küreselleşme sürecinde ülke KOBİ'leri, AKP politikaları yüzünden üretken yapıdan taşeron görevi üstlenen fason yapıya dönüştüler. KOBİ'ler ciddi boyutlarda öz kaynak, kredi, tedarik, nitelikli işgücü, pazarlama ve vergi sorunları ile boğuşuyor.

Tüm işletmelerin yüzde 99'unu oluşturan KOBİ'lerin 2012 itibariyle 4.5 milyar TL ile bütçe harcamalarının yüzde 1'i düzeyindeki Ar-Ge harcamalarından aldığı pay da yüzde 15 dolayında kalıyor. Bu payın 2018 itibariyle yüzde 20'ye çıkarılması hedefleniyor.

10. PLAN'IN KOBİ VİZYONU SIFIR

2014-2018'i kapsayan beş yıllık dönemde Türkiye'nin ekonomik ve sosyal alandaki yol haritası olacak 10. Yıllık Kalkınma Planı da basmakalıp klişe ifadeler dışında KOBİ'lere yönelik ciddi, yeni, uygulanabilir, etkin bir önlem ya da destek içermiyor.

OYSA YAPILACAK ÇOK ŞEY VAR...

Esnaf ve sanatkârlarımız, ekonomik ve sosyal yapımızın istikrar unsuru, toplumumuzun orta direğidir. Anayasamız devletin esnaf ve sanatkârları koruyup desteklemesini öngörüyor.

Bu doğrultuda;

- ✓ **Esnaf yeniden tanımlanmalı:** Esnaf ve sanatkârlık mesleği “gelir ölçütü”ne göre değil, AB müktesebatına uygun olarak “meslek kriteri” esas alınarak yeniden tanımlanmalı.
- ✓ **KOBİ'ler uzmanlaşmalı:** KOBİ'lere araştırma, finansman, pazarlama, satış, proje yönetimi ve teknoloji danışmanlığı yapan birimler güçlendirilmeli.
- ✓ **KOBİ'lerin teknolojik yapısı güçlendirilmeli:** KOBİ'lerin bilgiyi ürüne dönüştürebilme yeteneklerinin güçlendirilmesi, kendi öz varlıkları ile gerçekleştiremedikleri Ar-Ge, teknoloji ve inovasyon çalışmalarının üniversiteler ve devlet desteği ile gerçekleştirilmesi sağlanmalı. KOBİ'lerin bilgi üreten üniversitelerimizle birlikte çalışmaları özendirilmeli, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri'nde yapılacak Ar-Ge çalışmaları devletçe desteklenmeli. AR-GE'nin yanı sıra ÜR-GE (Üretim geliştirme) teşvik edilmeli
- ✓ **KOBİ'lere yeni teşvik sistemi uygulanmalı:** Başta enerji ve sosyal güvenlik prim desteği olmak üzere AB standartlarını esas alan yeni teşvik sistemi ile KOBİ'ler uluslararası piyasalarda eşit koşullarda rekabet edebilen çağdaş üretim işletmeleri haline dönüştürülmeli. KOBİ'lerin enerji girdisi maliyetleri, rekabet içinde oldukları dış pazarlarda geçerli olan düzeylere indirilmeli. Ulusal sanayiye ara malı üreten KOBİ'lere “KDV indirimi desteği” sağlanmalı. KOBİ'lerin üretim ölçeklerini büyütmeleri desteklenmeli. Esnaf ve sanatkarların üst destek kuruluşlarının siyasi ipotek veya baskı altına alınma uygulamalarına son verilmeli. Esnaf Kredi ve Kefalet Kooperatiflerinin esnafa destek çalışmalarının güçlü ve etkin olması özendirilmeli ve denetlenmeli. Çok sayıda vergi ile harç ödeyen ve “vergi, harç ve prim yükü” altında ezilen esnaf ve sanatkarlar bu kargaşadan ve yükten kurtarılmalı. Gelir Vergisi Kanunu'nda esnaf muaflığının kapsamı yeniden tanımlanmalı. Bir önceki yıl ödediği vergi-prim miktarı kadar meblağ sıfır faizle “**performans kredisi**” olarak KOBİ'lere verilmeli.
- ✓ **Yeni sanayi site ve bölgeleri kurulmalı:** KOBİ'lerin fiziksel alt yapı sorunlarının çözümü için, özellikle Marmara, Akdeniz ve Ege Bölgelerinde sektörel bazda, daha az gelişmiş ve gelişmekte olan bölgelerde ise karma yapıda Küçük Sanayi Siteleri ve Organize Sanayi Bölgeleri oluşturulmalı. Her OSB'de yatılı meslek lisesi açılmalı, her yerli malı üretimi-kullanımı teşvik edilmeli.
- ✓ **Esnaf ve KOBİ'lere yeterli kredi olanağı sağlanmalı:** Esnaf ve sanatkarlara, KOBİ'lere sağlanan kredi olanaklarının yeni kredi ve finansman yöntemleri kullanılarak hızla artırılması hedef alınmalı. KOBİ'lerin bankalardan kullandığı

kredilere verdiği garanti ve kefaletlerle teminat sağlayan Kredi Garanti Fonu A.Ş. (KGF) ile Risk Sermaye Şirketi işlevi gören KOBİ A.Ş.'nin sermaye yapılarının güçlendirilmesi ve faaliyetlerinin etkinleştirilmesi sağlanmalı. Halk Bankası özelleştirilmeden KOBİ bankasına dönüştürülmeli ve esnafa düşük faizli uzun vadeli krediler sağlamalı.

- ✓ **Esnaf haksız rekabetten kurtarılmalı:** Hiper ve grosmarketlerin kuruluş ve faaliyetlerine sınırlama getiren AB mevzuatı yürürlüğe konularak, bu kurumların mahallelerde alt birimler açıp bakkallarla rekabete girmelerinin önü alınmalı, kent içinde AVM'lere izin verilmemeli. Yıllardır bekletilen AVM Yasası acilen çıkarılmalı
- ✓ **KOSGEB ve Milli Akreditasyon Kurumu yeniden yapılandırılmalı:** KOSGEB, KOBİ'lere daha kaliteli, daha etkin ve daha hızlı hizmet eden bağımsız bir kuruluş haline getirilmeli. Akreditasyon Kurumu AB normlarında yeni ve bağımsız bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmalı, KOBİ'lere ISO 9000, CE normları gibi standartları veren ve akredite eden kuruluşların uluslararası yetersizliği giderilmeli.
- ✓ **Her yıl "Küçük ve Orta Boy İşletmeler Kurultayı" yapılması, zorunlu hale getirilmeli.**